

Történelmi évfordulókra készülnek

Ószi rózsás — piros rózsás — az 1918-as polgári demokratikus forradalom 60. évfordulójára címmel készül kiállítás a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Fotódokumentumok, irodalmi és művészeti alkotások egész sorát gyűjtötték össze. A vezérfonal: hogyan tükröződik az ószi rózsás forradalom a magyar irodalomban. Az október végén megnyitja kiállítás folytatásaként, a jövő év tavaszán a Magyar Tanácsköztársaság történetét idézik fel. Gazdag anyaggal és a kiállításához kapcsolódó irodalmi esteken.

A Magyar Munkásmozgalom Múzeumban is megkezdtek az előkészületeket az 1918—19-es történelmi évfordulóira; a Kommunisták Magyarországi Pártjának megalakulását, hat évtizedes történetét vándorkiállításon mutatják be. Az 55 tablón látható fotókon, dokumentumokon kívül eredeti tárgyi emlékeket is kiállítanak a Villányi úti oktatási központban, majd a fővárosi és vidéki üzemekben, művelődési házakban. Hasonló vándorkiállításokat, küldenek Moszkvába, Varsóba, Prágába.

A hirdetőtábla előtt

Fékkörbe állják a hirdetőtáblát, szinte lehetetlen a közelébe férkőzni. Hátrább két fiatalember beszélget, egy idős férfi odalép hozzájuk.
— Két fiúra lenne szükségem. Kétágyas a szoba, minden van benne, ami kell. De, maguk ugye nem olyanok?
— Oldalra sandít. A csoportosulás közepén hármán olvasnak fel egymásnak a hirdetések, nagyokat hahotáznak egy-egy mondat után. Hosszú a hajuk, kicsit elhanyagolt a ruházatuk.
— Az egyik fiatalember arcán látni, hogy belül ágaskodik a kisördög.
— Mi baja az unokafivéremmel?
— A társa csitítja.
— Mennyibe kerül a szoba?
— Ha fizetik a villanyt, a gázt, ezerháromszáz.
— Sok.
— Itt kezdődik.
— Vén uszorás.
— Minak vitatkoznak, ha nem ismerik az árakat? — legyint az öreg és hátrat fordít. Semmit nem veszít. Öt perc múlva megállapodik másokkal.

Júliusra megszaporodnak az albérteti hirdetések. Zömrel diákoknak kínálják a szobákat, de akad, ahová fiatal házasságok, egyedül élő, dolgozó férfit vagy nőt keresnek. Sohasem csökken az igény, az árak emelkedése elkerülhetetlen. A díj összegét és azt, hogy mikorra kell lefizetni, a főbérlő dönti el.
Másfél szobás összkomfortos lakás fiatal házasságok számára jelenthet. Szeptembertől kiadják. Nagyot gondolt a tulajdonos, feladta az állását és vett egy tanyát Zákányzéken. Oda költözik paprikát termelni. Amíg az első termést értékesíti, a lakás béréből szándékozik megélni. Egész délelőtt az ajtót nyitogatta, sokan érdeklődtek, de senkivel nem jutott dűlőre.
— Havi négyezer-kétszázért adom. Három diák elvihatta a nagyobbik szobában, a kisebb pedig megér ezret. Nagy az ára a függetlenségnek, aki sokallja, ne jöjjön ide.
— Miért nem házaspároknak adja ki?
— Nem akarok jogcím nélküli itt-tartózkodókat.
— Délután elered az eső. Egy fiatal férfi esernyővel topog a téren. Nem a hirdetések, az arcokat nézi. Megszólít.
— Albértet keres?
— Igen.
— Bútora van?
— Nincs.
— Kár.
— Miért?

— Sürgősen kiadnék egy külön lakrészt. Saját kezemmel festettem ki. Mindössze két vízcsap van bent. Az egyik alatt mosdókagyló. A másikhoz bojler, fűrdőkádát is érdemes szerelni.
— Messze van?
— Ságváritelepen.
— Mennyit adja?
— Nyolcszázért.
— Eddig nem akadt ajánlkozó?
— Egy brigád akarta kiadni, hogy ott tartsák a bukkát.
— Várjon szeptemberig. Biztosan sikerül kiadni.
— Sietni kell, a feleségem szül. Két nap múlva már nem lesz időm.

Külön bejárat nyílik a függőfolyosóról. A szobát padlástszintre alakították át. Valaha IBUSZ-vendégek laktak, a tulajdonos azonban kifizetődöttnek látta, ha két diákot fogad oda helyettük. Az egyik hely megüresedett. Az esetleges lakótárs negyedéves bölcsész.
— Hányadik albértete ez?
— Az ötödik. Négy év alatt négyszer költöztem. Hol az öregasszonyt untam meg kerülgetni, hol a lakbért emeltek fel. A többit nem mondom, zűrös.
— Itt volt már „zűr”?
— Ugyan. A háziakat csak hónap elején látom.

A téren rég kigyulltak a lámpák. Elegánsan öltözött emberek sétálnak, ha elálmósodnak, biztosan van hol aludniuk. A hirdetőtábla előtt megint ott lebzsel a három csapzott külsejű fiatal. Tanácstalanul böngészgetnek, már nincs kedvük nevetgélésre.

Jámbor Ernő

Vállalkozás karbantartása

Az OKISZ és az AFIT elhatározta, hogy közösen létrehozzák a gépjárműjavító szövetkezetek műszerkarbantartó bázisát. Tíz évre szóló együttműködési terveznek, ezzel is segítve az ipari szövetkezetek felkészülését sokasodó szolgáltatási feladataik ellátására.
A tervdöntés végére várhatóan 1 millió személygépkocsi lesz hazánkban, a javításhoz, karbantartáshoz járó tennivalóknak mintegy egynegyede ipari szövetkezetekre hárul majd. A motorizáció rohamos fejlődése sürgeti az autók korszerű műszaki ellenőrzését, javítását, segítő gépek, műszerek, berendezések rendszeres karbantartását. A szövetkezetek mintegy 100 telephelyen jelenleg összesen 45 féle gépet, műszert és több mint 2 ezer szervizberendezést üzemeltetnek. Ezek karbantartásához, javításához, mérési pontosságuk rendszeres ellenőrzéséhez képzett szakemberek, megfelelő eszközök, javítóműhelyek szükségesek. E feltételek összességével a szövetkezetek többsége még nem rendelkezik.

A tervek szerint az AFIT 1979. január 1-től elvégzi a karbantartási, pontosságellenőrzési és hitelesítési munkákat a szövetkezetek számára, s jövő év július 1-től folyamatosan a műszerek javítását is.

János vitéz — avagy a daljáték kalandja

Az életben, mint tudjuk, adódnak kis- és nagybetűs kalandok. Távolról sem csak a szó kacsintós értelmében. Mindenféle „belevágás”, újatadni-akarás a művészetben komplex módon rajzolja a színpad fölé — akár egy virágmintás égboltot — a felelősségnek, elmélet-gyakorlat „ösi” dialektikájának és az egyéni teljesítményeknek föltöbbszínű szívárványát: milyen betűvel írható minősíthető a kaland.
Minden idők legtöbbet játszott, legnépszerűbb magyar daljátéka. Ki ne emlékezne szegedi hőskorára, amikor Sárdy János daliás hangja szárnyalt, s Gobbi Hilda oly mesebelien áskálódott? Tagadhatatlan: több évtizedes tradíció hozta létre a köztudat ideális János vitézét, melynek dalai füstös-pohárcsörgéses, kerthelyiséges éjszakákon olykor az Akácus út mellé is felsorakozhattak. Hogy a dologhoz — szövegírói „szinten” — netán Petőfi Sándornak is köze van, vajmi keveset számítot.

Az idei Dóm téri János vitéz merőben új, izgalmas koncepcióval készült ismét hódításra. A hagyományos népszínműves-operettes jellegét egészségesebb, naiv-népmesei látásmóddal felváltva, az ősforrást, Petőfi világot közelebb hozandó. *Koós Iván* díszletei és jelmezei szellemes és eredeti módon szolgálták ezt az elképzelést. A népi kancsó motívumrendszerétől a vásárosbódi figuratív hangulatig egy stílizált, folklórisztikus összehatású kép tárult a szemünk elé, bábszínház-mariónettes, háromszékű tétel-fogásban. *Vámos László* rendezői elgondolását maximális mértékben szolgálta a teljes színpadterv: perselymalacok, cseréptükök, virágmintás-lombos fák, francia királyi udvar magyar módra; galambdúcos, nyoszolyás-tornácós módosgazdaház portáján. A kulcsmondat, Petőfitől kölcsönözve: Franciaország és India határos — a népi fantázia sajátos látásmódja „megmagyarítja” a számára ismeretlent.

Egészen természetes, hogy a változtathatatlan zenei anyag és az egyedi felfogás dialektikája lehet az a kulcs, amely a sikerhez vezető kapukat feltárhatja. Hiszen hosszú évek publikum-beidegzettségeit csak a méltán népszerű dallamvilág megöröszésével, színvonalas tolnácsolásával lehet az új, egészségesebb megvalósítás nádfelées teteje alá hozni. Mert bár a „bábos”-János vitéz gondosan komponált építkezése képes volt egységet teremteni a hajdani háromféle felvonás különböző hangulatai között, mégis az egyéni és kollektív teljesítmények együttes hatása dönthet a daljáték eme kalandjának sikere fölött.
Kovács József kétszeresen is nehéz feladat jutott. Kukorica Jancsiként nemcsak „vinnie” kellett zenében-próbában a darabot, de az operettes hőst túlzásaitól megtisztított, emberközeli „real-héroszként” is el kellett játszania. Hogy éppen (váratlanul) zenei szempontból nyújtott kevesebbet, nyilván a színészi játék újszerűségére történő túlzott koncentrálnak tulajdonítható. Utóbbival elégedettek is lehetünk, akár csak *Osváld Marika* egészségesebb, hétköznapi, szomorú sorsában is vitalitást sugárzó Iluskájával, ezzel a tiszta, mértéktartó, fegyvelmezett alakítással. *Gárday Gábor* apróbb bizonytalanságoktól eltekintve, főleg a harmadik felvonásban tűnt erőteljesnek Bagó szerepében, *Békés Itala* gonosz mostohájánál azonban szükséges időzni néhány pillanatra. Talán a klasszikus Gobbi Hilda-i modell él erőteljesebben, mindenestre a koncepció félreértését véltük felfedezni nála ezúttal, különösen kezdetben. Gyanítható ugyanis, hogy a gonosz mostoha karakteréhez így sem teljesen illik az a „szexi” alapállás, ahogyan a fenékriszáló-dörgölőző, éltebb korú matróza Jancsik a faluból kiúzi. Igen bájos, hiteles királykisasszonyt teremtett *Zsádon Andrea*, amit az utolsó ária kolorálásának megöröszésével sem halványítottak el. *Suka Sándor* pedig pontosan olyan volt, amilyennek adott esetben egy francia királynak lennie kell: hagyományosan tutyimutyi és kedvesen esetlen operettfigura. Nagy kár, hogy *Hadics*

SZEGEDI ÜNNEPI HETEK

Kacsóh Pongrác: János vitéz. Előadás a Dóm téren, ma este 8 órakor.

Balázs Irén textilkiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, naponta 10—18 óráig.

Samu Géza szobrászművész kiállítás a Bartók Béla Művelődési Központban, naponta 10—13 óra között.

Alföldi festők kiállítás a Gulácsy Lajos Teremben. Megtekinthető 9.30 és 17.30 között.

A 19. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában, naponta 10—19 óra között.

Medgyessy Ferenc-emlékkiállítás a November 7. Művelődési Központban, megtekinthető naponta 10—18 óra között.

Kiss Róóz Ilona keramikumművész kiállítás a Juhász Gyula Művelődési Központban, mindennap 10—18 óra között.

Váro Márton szobrászművész kiállítás a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában, naponta 10—18 óra között.

A Szegedi Szabadtéri Játékok húsz éve. Kiállítás a Móra Ferenc Múzeum dísztermében, valamint a múzeum állandó kiállításai.

Húszéves a szabadtéri

A mérleg szerint a nézőtéri kihasználtság 102 százalékos volt. Hogy ez hogy lehet? A válasz egyszerű: pót-székekkel. A 15 előadást 93 ezer néző látta. De a számok tovább bővülnek. Bár nem tudni ipari vásár, mégis több mint 300 ezer vendég fordult meg az ünnepi hetek idején a városban. A tudományos programokon 700-an vettek részt, a sportversenyeket 83 ezer néző tekintette meg. Csupán az ifjúsági napokra 13 különvonat, és 80 különböző autóbusz érkezett, az már ráadás, hogy itt zajlottak az első magyar-lengyel barátság napok. Hetven ezer ember jött el a 236 csoportos idegenvezetésre. A sétahajó-újdonság 15 útjának 630 élvezője volt. Ötven mázsa kolbászt és 20 ezer pár virslit ettek meg a vendégek, 80 ezer üveg üdítőt ittak rá. Megnyitott az új Hungária-szálló és étterem és a felújított Hági. A halászielőző-versenyét *Tóth István*, a Lila Akác szakácsa nyerte.

1977

dezes ölelésében állította színpadra Shakespeare remekét. A kiváló szobrászművész, *Vilt Tibor* mozgókupusai szolgálták a játékterület, s olyan kiváló színészek vettek részt a nagy vállalkozásban, mint *Bessenyei Ferenc*, aki a címszerepet alakította, *Szabó Gyula*, aki Kent grófja volt, a bolondból fehérre festett arccal is egyéniséget varázsoló *Gábor Miklós* és *Lear* három lányát megszemélyesítő *Vass Éva*, *Psota Irén*, *Olsavszky Éva*. Mindenkinek, akinek valami köze van a Szegedi Szabadtéri Játékok és az egész ünnepi hetek ügyéhez, megszívlelendő Bessenyei Ferenc néhány gondolata: „Nemcsak azért vagyok ott, mert ez a szerep nekem jutott, mert *Leart én játszhatom el. Ha nem hitem és meggyőződése, hogy valamennyiünknek az a kötelessége, segítsen valóságos álmodni: ebben a csillagkupolás színházban otthon legyen a művészet.*”

S a kulturális program? Íme a tavalyi kínálat: *Shakespeare Lear király* című drámája, *Verdi Aida*, *Strauss Cigánybárója* és a *Grúz Állami Népi Együttes* előadása. No és a szakszervezeti néptáncfesztivál gálája, melyet ezúttal a *szüreti népszokások* dramaturgiai magjára fűzött *Novák Ferenc*.

Vámos László, aki tizenhét éve visszatért rendezővénkére a szegedi nyárnak, ezúttal *Fertőrákos* és *Szombat* hely között, négy operaren-

dezés ölelésében állította színpadra Shakespeare remekét. A kiváló szobrászművész, *Vilt Tibor* mozgókupusai szolgálták a játékterület, s olyan kiváló színészek vettek részt a nagy vállalkozásban, mint *Bessenyei Ferenc*, aki a címszerepet alakította, *Szabó Gyula*, aki Kent grófja volt, a bolondból fehérre festett arccal is egyéniséget varázsoló *Gábor Miklós* és *Lear* három lányát megszemélyesítő *Vass Éva*, *Psota Irén*, *Olsavszky Éva*. Mindenkinek, akinek valami köze van a Szegedi Szabadtéri Játékok és az egész ünnepi hetek ügyéhez, megszívlelendő Bessenyei Ferenc néhány gondolata: „Nemcsak azért vagyok ott, mert ez a szerep nekem jutott, mert *Leart én játszhatom el. Ha nem hitem és meggyőződése, hogy valamennyiünknek az a kötelessége, segítsen valóságos álmodni: ebben a csillagkupolás színházban otthon legyen a művészet.*”

tíz, *Amonasro: Nikola Szmo* csevszki.

A hatodik szakszervezeti néptáncfesztivál tíz országának 300 táncosa, 150 zenésze és énekese a termes betakarításának népszokásait, trétfákat és játékokat varázsolt a gálaest színpadára. A bemutatott legfőbb értéke a sokféleségből teremtett gazdag egység. A cigánybáró múlt évi előadása annyiban változott, hogy a Zsupánt a szegedi opera kiválósága, *Gregor József* formálta meg nagy sikerrel. A grúz népi együttes a messzi táj gazdag folklórkincsét, változatos és látványos programmal tárta a közönség elé, nagyszerű élménnyel gazdagítva mindenkit. Vezetőjük, *Ilko Szuhisvili* elégedetten nyilatkozta: „Ösztönöm mondom, ilyen csodálatos szabadtéri környezetet még nem láttam. Nagyszerű a hatalmas színpad, igazán kiváló a scenikai felkészülés.”

A tavalyi év krónikájához tartozik, hogy kiváló művészek és szervezők részvételével újalakult a szabadtéri művészeti tanácsa. S még egy adalék, amely átvezet az idei szezonra. Épp a szabadtéri idején látogatott Szegedre a *Sztanyiszlavskijról* és *Nyemirovics-Dancsenkóról* elnevezett *Moszkvai Állami Akadémiai Opera- és Ballettínház* három vezetője, *J. Petrovics* igazgató, *Prebegin* főrendező és *A. F. Lusin* diszlettervező, aki az idei *Coppelia* bemutatásával kapcsolatban mondta: „Csak alaprajzot kérek!”